

IORP II: KANSEN EN UITDAGINGEN VOOR INTERNE AUDIT FUNCTIE (IAF)

Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening
(IBPV – ‘Pensioenfonds’)

Voor discussiedoeleinden

De term IBPV uit de IORP II richtlijnen is in dit document vervangen met ‘Pensioenfonds’. Een pensioenfonds in dit document staat ook voor een Premie Pensioen Instellingen (PPI)

IORP II – INRICHTEN VAN IAF ALS SLEUTELFUNCTIE IN EEN PENSIOENFONDS

De implementatie van IORP II vereist dat een Pensioenfonds (onder andere) de governance structuur invult middels het inrichten van 3 sleutelfuncties. De drie sleutelfuncties betreffen een risicobeheerfunctie, een interne audit functie en een actuariële functie.

Deze vereisten (van IORP II) zijn inmiddels verwerkt in de Nederlandse AMVB ontwerpbesluiten, waarbij de finale status en goedkeuring door het parlement voor het einde van dit jaar wordt verwacht.

Dit document beschrijft onze propositie om de Interne Audit Functie (IAF) in te richten.

Het inrichten van de IAF verschaffen ons inziens ook kansen voor het Pensioenfonds om de beheerste en de integere bedrijfsvoering binnen een Pensioenfonds te versterken. Daarom heeft het inrichten van de IAF twee hoofddoelstellingen:

- Versterken van beheerste en integere bedrijfsvoering &
- Voldoen aan de vereisten

Onze propositie zal in dit document verder worden uitgewerkt in de volgende hoofdstukken:

- I. Relevante IORP richtlijnen m.b.t. de inrichting van de IAF
- II. Uitwerking in de ontwerpbesluiten en AMVB
- III. Aandachtspunten (kanttekeningen) bij het inrichten van de IAF in een pensioenfonds
- IV. Kansen en Uitdagingen: Twee hoofddoelstellingen voor het inrichten van een IAF
  - o Uitwerking doelstelling 1: Versterken van beheerste en integere bedrijfsvoering
  - o Uitwerking doelstelling 2: Compliance
- V. Praktische invulling voor het inrichten van een IAF binnen een Pensioenfonds

I. RELEVANTE IORP II RICHTLIJNEN M.B.T. DE INRICHTING VAN EEN IAF

(Afgeleid uit) De belangrijkste artikelen uit IORP II:

Artikel 24 Algemene bepalingen (Sleutelfuncties)

- De lidstaten schrijven voor dat Pensioenfondsen over de volgende sleutelfuncties moeten beschikken: een risicobeheerfunctie, een interne audit functie en, in voorkomend geval, een actuariële functie. Pensioenfondsen stellen de houders van sleutelfuncties in staat hun taken daadwerkelijk op een objectieve, eerlijke en onafhankelijke manier te vervullen.
- Pensioenfondsen mogen toestaan dat één persoon of organisatorische eenheid meer dan één sleutelfunctie vervult, met uitzondering van de in artikel 26 bedoelde interne audit functie, die onafhankelijk moet zijn van de overige sleutelfuncties.
- De ene persoon of organisatorische eenheid die de sleutelfunctie vervult, verschilt van de persoon of organisatorische eenheid die in de bijdragende onderneming een soortgelijke sleutelfunctie vervult. Rekening houdend met de omvang, de aard en de complexiteit van de activiteiten van het Pensioenfonds kunnen de lidstaten toestaan dat het Pensioenfonds soortgelijke sleutelfuncties door een en dezelfde persoon of organisatorische eenheid laat vervullen als in de bijdragende onderneming, mits het Pensioenfonds uitlegt hoe zij eventuele belangenconflicten met de bijdragende onderneming voorkomt of beheerst.

Artikel 26 Interne audit functie

- De lidstaten schrijven voor dat Pensioenfondsen op een wijze die in verhouding staat tot hun omvang en interne organisatie, alsook tot de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van hun werkzaamheden, in een doeltreffende interne audit functie moeten voorzien. In het kader van de interne audit functie wordt onder meer geëvalueerd of het interne controlesysteem en andere onderdelen van het vastgelegde governance systeem, in voorkomend geval met inbegrip van de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn.

Protiviti Interpretatie o.b.v. Artikel 22

- Tevens schrijft Artikel 22 voor dat de sleutelfunctie Interne Auditor beroepskwalificaties, -kennis en -ervaring heeft. Hieraan kan worden voldaan met de inachtneming van de kwaliteitsvereisten vanuit de beroepsgroep. In dit kader betreft dit het IIA (Instituut voor Internal Auditors) en de behorende (beroeps & kwalificatie) richtlijnen.

II. UITWERKING IN DE ONTWERPBESLUITEN AMVB - 1

Ter implementatie van de IORP II zullen onder andere de Pensioenwet (Pw), de Wet verplichte beroepspensioenregeling/Wbp en het besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen/ (Ftk) worden aangepast. Deze aanpassingen zijn inmiddels verwerkt in de ontwerpbesluiten waarbij het finale status en goedkeuring door het parlement voor het einde van dit jaar is verwacht.

Hieronder gaan wij in op de relevante onderwerpen met betrekking tot (het inrichten van) de IAF binnen een Pensioenfonds, en de gevolgen van de ontwerpbesluiten/wets wijzigingen

I. De taken, de verantwoordelijkheid en de positieve van de IAF

Uit het artikel 22a. Interne Audit in de WFT kan het volgende als volgt worden afgeleid:

“... In het kader van de interne auditfunctie wordt onder meer geëvalueerd of de interne controle mechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integer en beheerste bedrijfsvoering, in voorkomend geval met inbegrip van de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn...”

Hierbij is de taak en verantwoordelijkheid van de IAF gedefinieerd. Tevens geeft dit een uitleg voor de onafhankelijkheid van de IAF t.o.v. de andere sleutelfuncties. In het kader van de IAF wordt namelijk toegezien op taken die onder de verantwoordelijkheid vallen van zowel de risicobeheerfunctie als de actuariële functie.

De IAF dient (zowel de houderschap als de uitvoering) in de positionering binnen de organisatie gescheiden te zijn van de andere sleutelfuncties: Risk & Actuarieel. In geval van PPI betreft het alleen de Risk Functie.

II. UITWERKING IN DE ONTWERPBESLUITEN AMVB - 2

II. De splitsing in de houderschap & de uitvoering van de IAF.

Ons inziens maken de ontwerpbesluiten het mogelijk om een bestuurslid te benoemen als houder van de IAF te benoemen en de uitvoering bij een ander functionaris/outsourcing te plaatsen.

Zowel voor de houder als de uitvoering hebben een set (geschiktheids-) vereisten op degenen die daarvoor verantwoordelijk zijn. De vereisten betreffen voor de houderschap over de adequate kennis en inzicht in het pensioenfonds organisatie. De vereisten voor de uitvoerders betreffen de (beroeps)deskundigheid.

Door de vereisten voor de houderschap is het goed mogelijk om een bestuurslid hiervoor verantwoordelijk te stellen. De bestuursleden beschikken over adequate kennis en inzicht over het pensioenfonds en wordt bij (her)benoemingen getoetst op deze geschiktheidsvereisten door de toezichthouders.

Aan de vereisten voor de uitvoerders kan worden voldaan met de inachtneming van de kwaliteitsvereisten vanuit de beroepsgroep. In dit kader betreft dit het IIA (Instituut voor Internal Auditors) en de behorende (beroeps & kwalificatie) richtlijnen.

II. UITWERKING IN DE ONTWERPBESLUITEN AMVB - 3

III De proportionaliteit van de invoering sleutelfuncties – IAF.

De besluiten geven aan dat het opzetten van de IAF niet tot bovenmatige belasting moet vormen op het beheer en bestuur van de organisatie.

Bij het opzetten van de IAF zouden de pensioenfondsen dus goed rekening kunnen houden met de proportionaliteit. Dit betekent echter niet dat een kleinere pensioenfonds (in omvang/deelnemers) automatisch een 'kleinere' IAF kan hebben. Ieder IAF moet worden afgestemd op de aard, omvang, risico's en complexiteit van de activiteiten van het pensioenfonds.

IV De invulling van de IAF door de bijdragende onderneming(en)

De IAF (houder en/of uitvoering) kan worden vervuld door een vergelijkbare functie uit de bijdragende onderneming. Dit is zeker relevant voor de gevallen van de ondernemingspensioenfondsen waarbij binnen de bijdragende (grote) onderneming een degelijk team IAF present is. In de meeste gevallen hebben deze IAF's een actieve lidmaatschap van het beroepsgroep en voldoen zij ook aan de kwaliteitsvereisten uit het beroepsgroep.

Een belangrijke aspect waar de pensioenfondsen rekening mee moeten houden is de objectiviteits-issuue wat hieruit zal voortvloeien. De IAF van de bijdragende onderneming is primair niet ten dienste van het pensioenfonds, hierdoor kan eventuele belangen conflicten uit deze werk relatie ontstaan. Een goede borging hierbij is –bijvoorbeeld – een geformaliseerd support overeenkomst met de IAF van de bijdragende onderneming.

III. AANDACHTSPUNTEN (KANTTEKENINGEN) BIJ HET INRICHTEN VAN DE IAF IN EEN PENSIOENFONDS

De IAF functie binnen een Pensionfonds bestaat vermoedelijk uit de Houder en de Uitvoerder van de functie. De houder kan het beste worden belegd bij het bestuur, en de uitvoerder kan eventueel worden uitbesteed. Zowel de houder als de uitvoerder hebben een eigen kwalificatie vereisten. De splitsing brengt enige complicaties in de invulling van de functie alsmede in het voldoen aan de beroeps en kwalificatie vereisten.

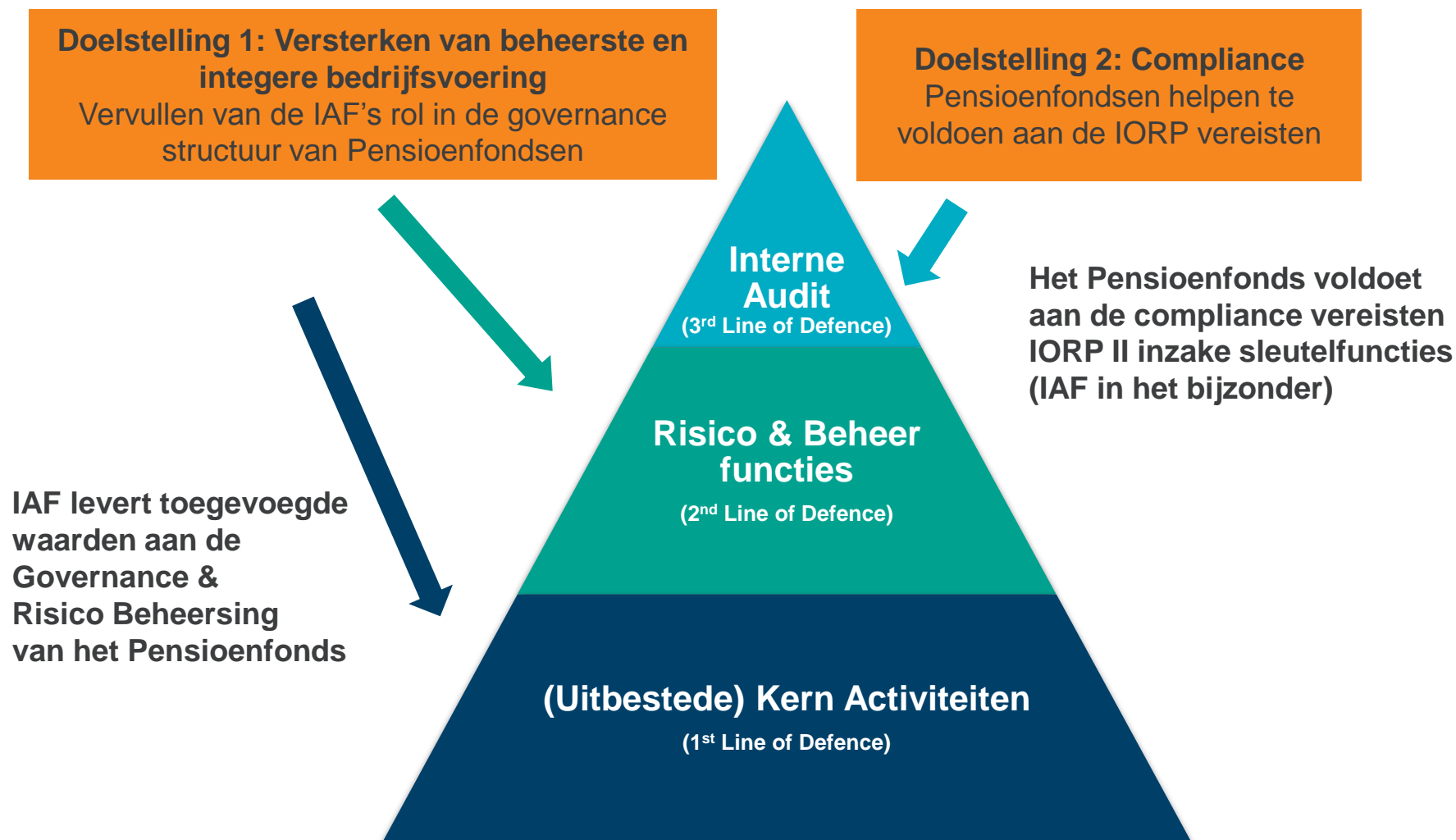
Het budget voor het inrichten van de IAF tot en met het in de praktijk brengen zal veelal niet in het budget 2018 zijn opgenomen.

Huidige IAF is – indien aanwezig – sterk gefocussed op de jaarrekening en moet het werkterrein uitbreiden naar het bredere gebied van integere en beheerste bedrijfsvoering.

Pensioenfondsen hebben een bijzonder karakter, doordat de kernprocessen veelal zijn uitbesteed. De beheersing van deze uitbesteding moet vastgelegd worden in referentiekaders, die er echter nog niet in alle gevallen zullen zijn.

Het uitbesteden van het vermogensbeheer vergt veel kennis. De eisen van de toezichthouder worden steeds hoger, zodat het lastiger wordt om hier als bestuur aan te voldoen.

IV. KANSEN & UITDAGINGEN: TWEE HOOFDDOELSTELLINGEN VAN HET INRICHTEN VAN IAF:

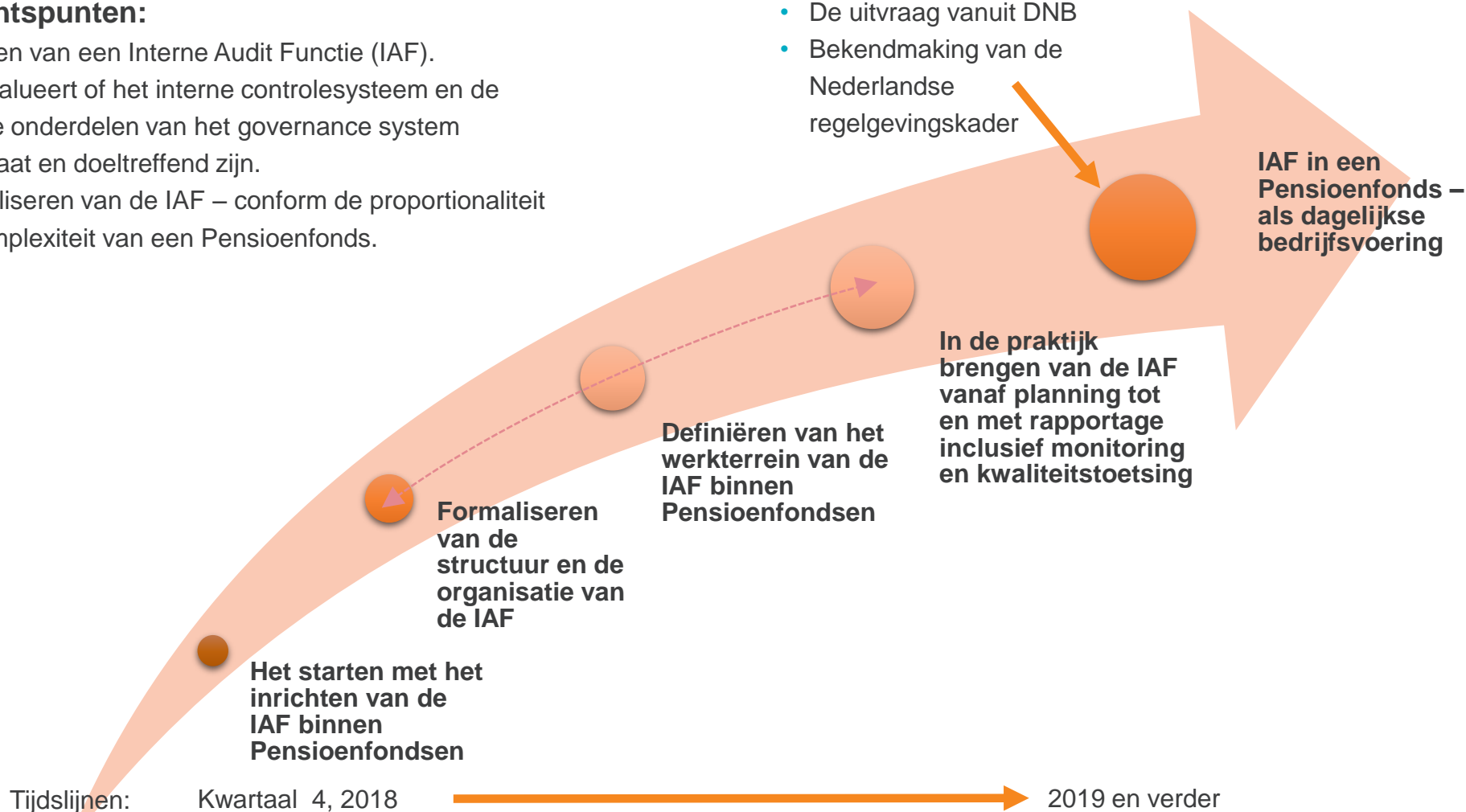
UITWERKING DOELSTELLING 1: VERSTERKEN VAN BEHEERSTE EN INTEGERE BEDRIJFSVOERING

Aandachtspunten:

- Inrichten van een Interne Audit Functie (IAF).
- IAF evalueert of het interne controlesysteem en de andere onderdelen van het governance system adequaat en doeltreffend zijn.
- Formaliseren van de IAF – conform de proportionaliteit en complexiteit van een Pensioenfonds.

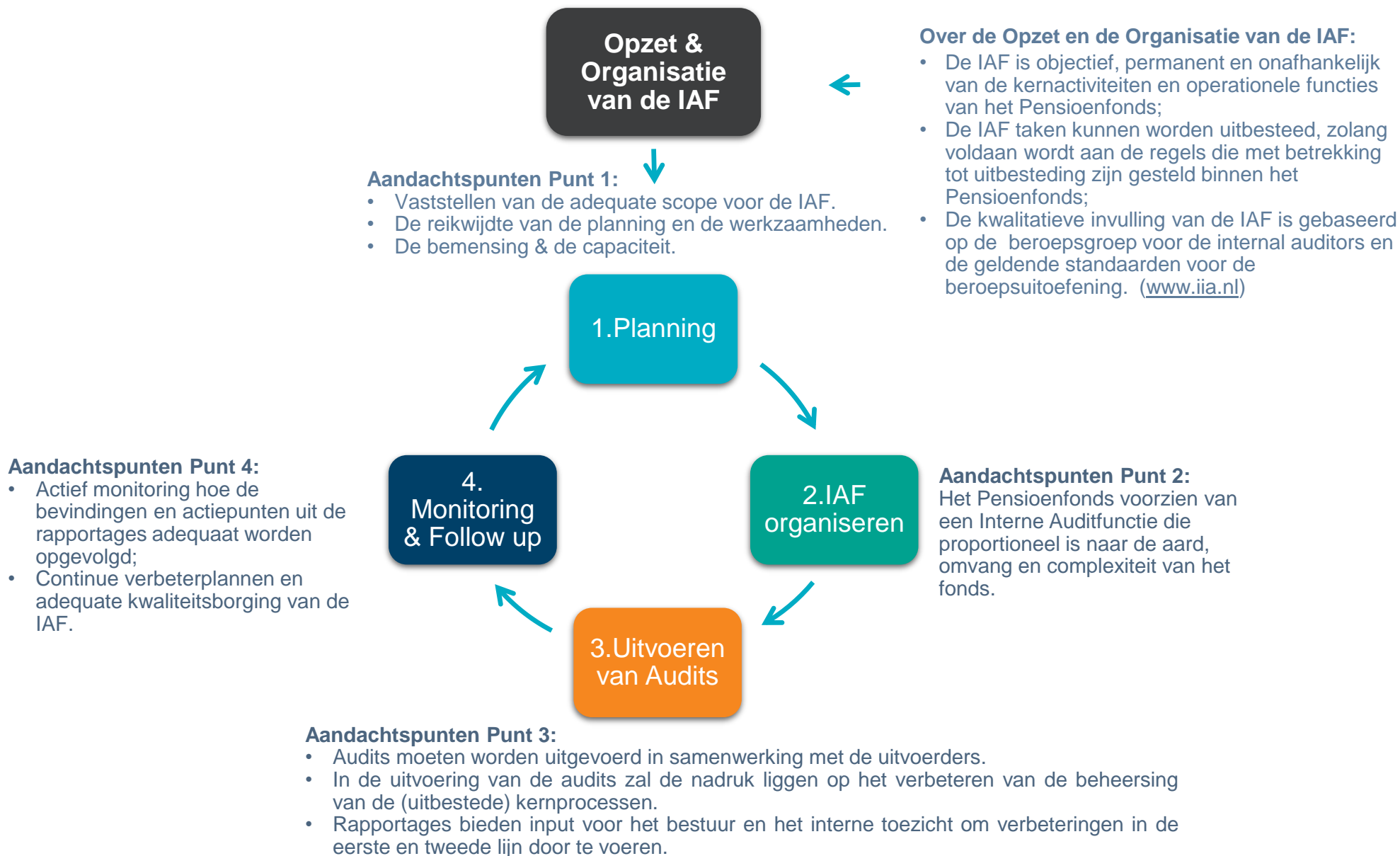
Verwachte peilmoment

- De uitvraag vanuit DNB
- Bekendmaking van de Nederlandse regelgevingskader

UITWERKING DOELSTELLING 2: COMPLIANCE

INRICHTEN VAN IAF ZODANIG DAT PENSIOENFONDSEN VOLDOEN AAN IORP II VEREISTEN

V. PRAKTISCHE INVULLING VOOR HET INRICHTEN VAN EEN IAF BINNEN EEN PENSIOENFONDS

Kwartaal 1 in 2019

Het starten met het inrichten van de IAF

- Bepaal welke taken (kunnen) worden uitbesteed en onder welke voorwaarden deze goed gewaarborgd blijven;
- Stel het budget vast;
- Bekrachtigd middels bestuursbesluit.

Formaliseren van de structuur en de organisatie van de IAF

- Stel de IAF charter en Manual vast;
- Inrichting van de governance en de verhouding tot de andere sleutelfuncties;

Kwartaal 2 t/m 4 in 2019

Definiëren van het werkkerrein van de IAF

- Stel de scope & reikwijdte van de IAF vast;
- Stel de Audit Strategie en de risico gebaseerde Audit Planning vast voor de komende 3 Jaren;
- Stel het werkplan voor het komende jaar vast.

In de praktijk brengen van de IAF

- Uitvoering IAF conform de richtlijnen van het IIA. Deze behelst ook het organiseren van continue kwaliteitsverbeteringsprogramma;
- De IAF zal tevens deelnemen in de Round Table voor IAF van Pensioenfondsen in het kader van kennisdeling.

PROTIVITI CONTACTEN

Jaap Gerkes RA

Managing Director

jaap.gerkes@protiviti.nl

+31 6 1131 0156

Leon de Wit RE

Senior Manager

leon.dewit@protiviti.nl

+31 6 4520 2155

Fred Pranata RA, CIA, CFSA

Associate Director

fred.pranata@protiviti.nl

+31 6 2945 8850

Daphne Manichand RA

Manager

daphne.manichand@protiviti.nl

+31 6 5135 8916

Protiviti (NL) heeft de interne audit functies bij diverse organisaties opgezet en/of ondersteund in de reguliere praktijk. De meest relevante betreffen ondersteuning van de Interne Audit Functies bij Beleggingsinstellingen, Investment Management firma's alsmede middelgrote en kleine verzekeraars in het kader van Solvency II vereisten van sleutelfuncties.

Protiviti heeft audit (gerelateerde) opdrachten uitgevoerd voor Pensioenfondsen in het kader van Risk & Governance.

Protiviti medewerkers zijn gecertificeerde auditors van de Nederlandse beroepsgroepen en geaccrediteerd om de kwaliteitsreview toetsingen te kunnen uitvoeren conform de standaarden voor de beroepsbeoefening van het Instituut van Internal Auditors.